

Temari d'oposicions

PEDAGOGIA TERAÈUTICA

Mª Belén Recio Martínez

Temari d'oposicions

PEDAGOGIA TERAPÈUTICA

Mª Belén Recio Martínez

Primera edició, 2018

Autor: Mª Belén Recio Martínez.

Maquetació: Jessica Sánchez Gavilán

Edita: Educàlia Editorial

Imprimeix: Grupo Digital 82, S.L.

ISBN: 978-84-92655-11-3

Depòsit legal: V-1128-2018

Printed in Spain/Imprès a Espanya.

Tots els drets reservats. No està permesa la reimpressió de cap part d'aquest llibre, ni d'imatges ni de text, ni tampoc la seva reproducció, ni utilització, en qualsevol forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic o d'una altra manera, tant coneguda com els que puguin inventar-se, incloent el fotocopiats o gravació, ni està permès emmagatzemar-lo en un sistema d'informació i recuperació, sense el permís anticipat i per escrit de l'editor.

Algunes de les imatges que inclou aquest llibre són reproduccions que s'han realitzat acollint-se al dret de cita que apareix en l'article 32 de la Llei 22/18987, de l'11 de novembre, de la Propietat intel·lectual. Educàlia Editorial agraeix a totes les institucions, tant públiques com privades, citades en aquestes pàgines, la seva col·laboració i demana disculpes per la possible ommissió involuntària d'algunes d'elles.

Educàlia Editorial

Avda. de las Jacarandas 2 loft 327 46100 Burjassot-València

Tel. 960 624 309 - 963 768 542 - 610 900 111

Email: educaliaeditorial@e-ducalia.com

www.e-ducalia.com

ÍNDEX

TEMA 1: L'evolució de l'educació especial a Europa en les últimes dècades: de la institucionalització i del model clínic a la normalització de serveis i al model pedagògic.	5
TEMA 2: L'educació especial en el marc de la LOGSE. Seu desenvolupament normatiu. El concepte d'alumnes amb necessitats educatives especials.....	18
TEMA 3: El procés d'identificació i valoració de les necessitats educatives especials dels alumnes i les alumnes i la seva relació amb el currículum. Decisions d'escolarització. L'avaluació del procés educatiu i criteris de promoció per aquests alumnes.	31
TEMA 4: Centre ordinari i la resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes. El projecte educatiu i el projecte curricular en relació a aquests alumnes. Les adaptacions curriculars.	49
TEMA 5: Centre específic d'educació especial. Característiques del projecte educatiu i del projecte curricular. Referents bàsics i criteris per a la seva elaboració.....	62
TEMA 6: L'orientació en el procés educatiu dels alumnes i les alumnes amb necessitats educatives especials: estructura, organització i funció de l'orientació d'aquests alumnes.	76
TEMA 7: Els recursos materials i personals per a l'atenció dels alumnes i les alumnes amb necessitats educatives especials. Recursos de l'escola. Recursos externs a l'escola. Col·laboració entre serveis específics i serveis ordinaris.	88
TEMA 8: El mestre d'educació especial. Funcions. Modalitats d'intervenció. Relació del mestre d'educació especial amb la resta de mestres del centre i amb els serveis de suport externs a l'escola.	101
TEMA 9: La participació de la família en l'educació dels alumnes i de les alumnes amb NEE. Vies de participació. El paper dels pares en la presa de decisions respecte al procés d'escolarització d'aquests alumnes.....	114
TEMA 10: Els alumnes i les alumnes d'educació infantil. Desenvolupament evolutiu en els diferents àmbits: motor, cognitiu, lingüístic, afectiu i social. Alteracions al desenvolupament. .	124
TEMA 11: Les necessitats educatives especials en l'etapa d'educació infantil. La resposta educativa a les necessitats especials d'aquests alumnes en el projecte curricular i en les programacions. Les adaptacions curriculars.	139
TEMA 12: Els alumnes d'educació primària. Desenvolupament evolutiu en els diferents àmbits: motor, cognitiu, lingüístic, afectiu i social. Alteracions al desenvolupament.	153
TEMA 13: Les necessitats educatives especials en l'etapa d'Educació Primària. La resposta educativa a les necessitats especials d'aquests alumnes en el projecte curricular i en les programacions. Les adaptacions curriculars.....	168
TEMA 14: Les necessitats educatives especials dels alumnes i les alumnes amb deficiència auditiva. Aspectes diferencials en les diferents àrees del desenvolupament. Identificació de les nee d'aquests alumnes. Sistemes de detecció del dèficit auditiu.	180

TEMA 15: Criteris per a l'elaboració d'adaptacions curriculars per a alumnes amb deficiència auditiva. Ajudes tècniques per a la deficiència auditiva. Organització de la resposta educativa.....	194
TEMA 16: es necessitats educatives especials dels alumnes amb deficiència visual. Aspectes diferencials en les diferents àrees del desenvolupament. Identificació les necessitats educatives especials d'aquests alumnes. Aprofitament de la visió residual.....	207
TEMA 17: Criteris per a l'elaboració d'adaptacions curriculars per a alumnes amb deficiència visual. Utilització de recursos educatius i ajudes tècniques. Organització de la resposta educativa.....	219
TEMA 18: Les necessitats educatives especials dels alumnes amb deficiència motora. Aspectes diferencials en les diferents àrees del desenvolupament. Els alumnes amb deficiència motora i altres deficiències associades. Identificació les necessitats educatives especials d'aquests alumnes.....	233
TEMA 19: Criteris per a l'elaboració d'adaptacions curriculars per a alumnes amb deficiència motora. Organització de la resposta educativa.....	246
TEMA 20: Les necessitats educatives especials dels alumnes/es amb deficiència mental. Aspectes diferencials en les diferents àrees del desenvolupament. Identificació les necessitats educatives especials d'aquests alumnes.....	258
TEMA 21: Criteris per a l'elaboració d'adaptacions curriculars per a alumnes amb deficiència mental. Organització de la resposta educativa.....	270
TEMA 22: Els problemes de comportament en l'àmbit educatiu. Anàlisi dels factors que intervenen des d'una perspectiva interactiva. El paper de l'escola en la prevenció dels problemes de comportament.....	284
TEMA 23: Les necessitats educatives especials dels alumnes amb autisme o amb altres alteracions greus de la personalitat. L'identificació de les necessitats educatives especials d'aquests alumnes.....	297
TEMA 24: Criteris per a l'elaboració d'adaptacions curriculars per als alumnes amb autisme o amb altres alteracions greus de la personalitat. Organització de la resposta educativa.....	310
TEMA 25: L'alumnat precoços, amb talent i superdotats. Identificació les necessitats educatives especials d'aquests alumnes. Organització de la resposta educativa.....	326

TEMA 1

L'evolució de l'educació especial a Europa en les últimes dècades: de la institucionalització i del model clínic a la normalització de serveis i al model pedagògic.

-
- 0. Introducció
 - 1. Evolució de l'educació especial a Europa en les últimes dècades:
 - 1.1. Evolució de l'educació especial a Europa.
 - 1.2. Model clínic
 - 1.3. Model pedagògic
 - 1.4. Diferències entre model clínic i pedagògic.
 - 2. L'escola integradora: la normalització de serveis i el model pedagògic.
 - 2.1. Característiques de l'escola integradora
 - 2.2. Concepte i nivells d'integració
 - 2.3. Bases legals de la integració a Espanya.
 - 3. Implicacions de les NEE en els centres docents.
 - 4. Conclusió.
 - 5. Bibliografia, webgrafia i legislació.

0. INTRODUCCIÓ

Un centre educatiu de qualitat és aquell que és capaç de donar la resposta educativa adequada a les necessitats de l'alumnat que atén. Aquesta és la base de l'atenció de la diversitat. La societat és diversa. Convivim persones amb diferents capacitats, interessos i motivacions. Aquesta diversitat es manifesta en les nostres escoles, i hem de dissenyar respostes que la contemplin. Les necessitats educatives especials de l'alumnat s'emmarquen en aquesta diversitat, com un element més.

En aquest tema desenvoluparem la concepció actual de l'educació especial. Per això, farem una breu anàlisi de l'evolució de l'educació especial al llarg de la història. Analitzarem l'enfocament actual, comparant-lo amb les etapes anteriors.

Descriurem com preveu la legislació actual aquesta qüestió. Contrastarem els canvis que s'han anat produint en les últimes dècades, des d'una conceptualització basada en un enfocament mèdic-clínic a un altre basat en un enfocament psicopedagògic. Desenvoluparem els principis fonamentals del model pedagògic, tal com ens demana el tema.

Finalment, farem una breu exposició de la repercussió que té en el centre escolar la nova concepció de les necessitats educatives especials concretament, i l'atenció a la diversitat en general.

Acabarem el nostre tema amb una conclusió, per posteriorment passar a la bibliografia, webgrafia i legislació utilitzada com a referència per elaborar-les.

1. EVOLUCIÓ DE L'EDUCACIÓ ESPECIAL A EUROPA EN LES ÚLTIMES DÈCADES

En aquest apartat passem a desenvolupar en primer lloc l'evolució de l'educació especial a Europa, des dels seus orígens, i sobretot en les últimes dècades, per posteriorment fer referència al model clínic de l'educació especial, i descriure més endavant l'escola comprensiva i integradora i el model pedagògic actual, acabant amb una anàlisi de les diferències entre els dos models.

1.1. EVOLUCIÓ DE L'EDUCACIÓ ESPECIAL A EUROPA.

En l'Edat Mitjana occidental, la consideració de la infància, del pobre i del disminuït físic i psíquic projecta un comportament plural que barreja situacions importants pedagògica, sanitària i assistencial obertament positives amb comportaments d'abandó i menyspreu notables per les minusvalideses físiques i psíquiques. Paral·lelament el dret romà cristianitzat i la legislació canònica van anar creant un corpus legislatiu que afavoria la cura i la protecció de la infància. Ja, el Tercer Concili de Toledo, celebrat al 529, establia que els jutges i els bisbes investiguessin i castiguessin als pares que matessin els seus fills "amb les penes més severes, excepte la pena capital".

Del Renaixement a la Il·lustració. Els aires renaixentistes i moderns, amb nous descobriments científics i culturals, començaran a posar en dubte els paradigmes antropològics i pedagògics sostinguts fins aleshores. Els nous temps començaran l'edifici de l'educació no tant per la sublimació i transmissió de valors tradicionals com pel redescobriments de l'home com a subjecte i principi d'educació. Ara la intimitat, el jo i l'especificitat del subjecte començaran a considerar-principis de la nova cultura. Ja no es tractava tant de reformar la natura encaminant als valors de l'adult i la tradició, es tractarà sobretot de perfeccionar-la des de les seves circumstàncies individuals. Principi que obria grans possibilitats per a aquells col·lectius que fins aleshores no havien tingut accés a l'educació, tal és el cas d'algunes minusvalideses físiques, socials i culturals. Exemples pioners seran els casos de Pedro Ponce de León (1520-1581) i Joan Pau Bonet (1579-1633) que, vencent resistències importants, van obrir camí a l'educació de sordmuts (Pérez De Urbel, 1973). Les seves idees van ser tota una fita pedagògica i eren seguides per una plèiade important d'autors, com per exemple, a Itàlia va destacar la figura de Jeroni de Cardano (1501-1576).

L'Educació Contemporània o el naixement de l'Educació Especial. En el marc d'aquest context, amantit amb l'impuls de les proclames a favor de la universalitat educativa, anava a prendre carta de naturalesa estable una educació especial específica i diferenciada de l'educació general. Un elenc ampli de publicacions i una resposta institucional adequada va facilitar la seva implantació i desenvolupament. Entre les primeres, cal destacar els treballs de Félix Voisin, inspector de Bicêtre, que el 1826 va publicar "*Des causes morales et physiques des maladies mentales*", text en el qual advocava obertament per un tractament pedagògic de la malaltia mental i, en 1830, treia a la llum una obra on explícitament recollia -gairebé per primera vegada- les paraules "educació especial". Des d'Alemanya, especialment sensibilitzada amb el problema, no es va donar una resposta inferior: en 1861, Georgens i Deinhardt treien a la llum "*Die Heilpädagogik (Pedagogia curativa) per al tractament de deficients*"; en 1874, Sengelmann establia els primers "col·loquis de pedagogia curativa". En el pla institucional, la resposta no va ser menys important. En 1863 es creaven a Halle (Alemanya) les primeres classes especials per a nens inadaptats; i, el 1866, Stolzner i Kern fundaven a Hannover la primera associació per al tractament de nens deficients. Als Estats Units, l'emigrat Eduardo Seguí contribuïa, en 1876, a fundar el que avui es coneix com l'*American Association on Mental Deficiency*.

Per tant, és en aquest segle XIX quan s'inicia el període de la institucionalització especialitzada de persones amb deficiències. La societat pren consciència de la necessitat d'atendre les persones deficients.

Però s'entén el procés educacional com una atenció merament assistencial, basant-se en un enfocament mèdic, considerant la deficiència des de la perspectiva del dèficit, com manca orgànica i funcional. En el fons, es percep una actitud de protecció del normal enfront del no normal.

L'entrada del segle XX va suposar l'impuls definitiu de l'Educació Especial i la seva consegüent consideració com a subsistema escolar. La nova centúria es va obrir amb dues fites importants que marcarien la seva referència pedagògica: en 1901 s'inaugurava a Brussel·les l'escola d'Ovidi Decroly per retardats i anormals, i, en 1906, s'obria a Roma la primera Casa dei Bambini per a nens pobres i amb problemes de Maria Montessori. La necessitat d'una escola diferenciada i al marge del sistema escolar ordinari anava calant amb força. En el seu suport va venir l'emergent escola graduada i la seva necessitat de classificar els alumnes segons el seu nivell d'intel·ligència. Importants van ser en aquest aspecte les aportacions franceses d'Alfred Binet i del seu alumne Teodoro Simon que, el 1905, en publicar el test Binet-Simon, van impulsar considerablement la psicometria; posteriorment, les aportacions americanes d'H. H. Goddard (1856-1957), L. M. Terman (1877- 1956), Fred Kuhlmann (1876-1941), etc. serien claus per al desenvolupament de la psicologia cognitiva i la classificació dels alumnes segons la seva habilitat i capacitats. Tot això va possibilitar una línia divisòria que va marcar l'obertura de dos grans models escolars o grups d'alumnes: els considerats subjectes normals, que podrien beneficiar-se del sistema educatiu ordinari, i els no normals, per als quals caldria crear institucions educatives especials. Aquesta doble via es va veure afavorida per l'impuls científic de l'Educació Especial que va considerar als deficients i minusvàlids subjectes d'educació diferenciada.

En el marc d'aquest context, l'educació especial va adquirir carta de naturalesa estable i pràcticament irreversible en el panorama dels sistemes educatius del segle XX. La major part de països van encoratjar amb diferències temporals i ideològiques seu impuls i desenvolupament.

L'última de les tendències ve representada per la qual cosa s'ha donat a cridar principis de normalització i integració. Sorgeixen, procedents fonamentalment de països nòrdics, Itàlia i USA a partir de la dècada dels seixanta i setanta i omplen una bona part de les publicacions i polítiques educatives sobre l'educació especial de l'últim terç del segle XX. En principi, constitueix un intent per superar el model dual de subjectes normals i anormals que ha presidit en gran manera la història de l'educació especial contemporània per reivindicar un context social, escolar i cultural que contempli el desenvolupament de tots i cadascun dels seus ciutadans en ordre a desenvolupar i extreure'n el màxim de les seves potencialitats (Illán/Arnaiz, 1996). No és tant en un sentit pràctic com una legitimació mateixa de la dignitat humana: "tot ésser humà té dret a l'educació". Les polítiques socials i educatives s'han fet ressò d'aquests principis i els han incorporat als seus referents legals.

La consideració social de les persones amb deficiències o discapacitats ha anat variant al llarg de la història d'acord amb les característiques econòmiques, socials i culturals de cada època. Han estat necessaris segles perquè s'arribi al reconeixement dels drets fonamentals per a tothom.

Els sistemes europeus actuals, pel que fa a l'educació especial, s'han desenvolupat de diferent manera, existint tres tipus de sistemes. Els "sistemes separats", propis d'Alemanya, Bèlgica, i Holanda on l'educació general i l'educació especial estan separades, tractant d'aconseguir un sistema d'educació especial el més especialitzat possible, adaptant-se als diferents dèficits existents. D'altra banda hi ha els "sistemes mixtos", a França, Irlanda i Portugal, en els quals interaccionen l'educació general i l'especial, de manera que l'educació especial està considerada com un sistema d'ajuda a la educació ordinària i com un element de ajuda social. Finalment hi ha els sistemes integradors com Espanya, Itàlia, Suècia, Regne Unit i Dinamarca, en què coexisteixen dues educacions i es pretén la integració de tots els alumnes en el mateix sistema educatiu, oferint una educació adaptada a totes les necessitats.

Per tant, l'educació especial ha viscut profundes transformacions durant el segle XX. Passant del model clínic, al model pedagògic actual, els quals passem a detallar a continuació.

1.2. EL MODEL CLÍNIC

Durant la primera meitat del segle XX el concepte de deficiència, disminució estava absolutament lligat al caràcter de innatisme i estabilitat al llarg del temps. Les persones deficients ho eren per causes fonamental-

ment orgàniques, que es produïen al començament del desenvolupament i que eren difícilment modificables posteriorment. Es manifesta gran interès per diferenciar trastorns, mentre que no es incidia tot just sobre la possibilitat d'educar les persones que els tenien.

Això comporta dues conseqüències:

- **Primera:** La necessitat d'un diagnòstic precís del trastorn. Es generen les proves d'intel·ligència, que tenen com a objectiu fonamental situar a les persones en un nivell determinat en comparació amb la resta de la població. El desenvolupament de les proves d'intel·ligència ajuda a delimitar els diferents nivells de normalitat i de retard mental.
- **Segona:** Acceptació generalitzada que els alumnes amb deficiència que puguin educar-se han de fer en centres específics d'Educació Especial. Per això, sorgeixen les escoles d'educació especial, amb un currículum diferent a les ordinàries.

En els anys 40 i 50 s'introdueixen canvis importants. Es comença a qüestionar l'origen incurable del trastorn i prenen força posicions ambientalistes i conductistes. Continuen sent fonamentals els test d'intel·ligència però es tenen en compte a més altres factors socials i culturals. Continua l'avanç dels centres d'educació especial, emparant-se en la conveniència d'una educació especialitzada.

A partir de la dècada dels 60-70 es produeix un impuls que generarà grans canvis en l'educació especial:

1. **Nova concepció dels trastorns del desenvolupament i de la deficiència.** Es considera la discapacitat en relació amb els factors ambientals i, especialment, amb la resposta educativa que l'escola proporciona. El dèficit no és ja una categoria de perfils clínics estables, sinó que s'estableix en funció de l'experiència educativa. El sistema educatiu pot per tant intervenir per afavorir el desenvolupament i l'aprenentatge dels alumnes amb dèficits.
2. **Una nova perspectiva dels processos d'ensenyament-aprenentatge i de les diferències individuals.** Les teories del desenvolupament i de l'aprenentatge són més interactives. Se subratlla el paper protagonista de l'infant. Les demandes dels alumnes són diferents, de manera que es qüestiona que els alumnes siguin agrupats per discapacitats.
3. **La revisió de l'avaluació psicomètrica.** La seva utilització és revisada de forma radical. D'una banda per ser poc útil per agrupar els alumnes de forma permanent. Es destaca el paper que pot tenir l'educació. Per això, s'obren camí formes d'avaluació que miren més les capacitats d'aprenentatge i les potencialitats d'aprenentatge. Es considera important la col·laboració entre els psicòlegs i els mestres.
4. **L'extensió de l'escolarització obligatòria.** El que suposa que l'escola s'enfronta a alumnes amb diverses característiques. La generalització de l'educació secundària condueix a un replantejament de l'escola, que ha de ser COMPRENSIVA, és a dir, integradora i no segregadora.
5. **La valoració de les escoles d'educació especial.** Els seus resultats són limitats. L'heterogeneïtat dels alumnes, les escasses expectatives en el seu progrés i les dificultats d'una integració social posterior fan pensar que hi ha d'haver altres formes d'escolarització més positives.
6. **Les experiències positives en integració.**
7. **L'existència d'un corrent normalitzada dels serveis socials.** Acostament d'atencions mèdiques, psicològiques i educatives al domicili de les persones.
8. **Els moviments socials a favor de la igualtat.** S'estén una major sensibilitat cap als drets de les minories i cap a la seva integració en la societat. En aquest sentit s'uneixen les pressions dels pares i associacions amb els moviments socials.

Tots els factors anteriors han resultat claus per a la transformació de la manera d'entendre la discapacitat.

1.3. EL MODEL PEDAGÒGIC

L'**informe Warnock**, encarregat el 1974 pel Secretari d'Educació del Regne Unit a una comissió d'experts presidida per Mari Warnock i que va ser **publicat en 1978** va tenir el gran encert d'impulsar un concepció diferent i convulsionar els plantejaments existents. Una bona part d'aquest informe va ser inclòs posteriorment en la legislació de la majoria dels sistemes educatius.

L'informe Warnock assenyala que agrupar les dificultats dels infants en termes de categories fixes no és beneficiós ni per als nens, ni per als mestres ni per a les famílies. Dóna 4 raons:

- Els nens poden tenir diverses discapacitats.
- Les categories confonen l'educació especial que reben. Sembla que tots els de la mateixa categoria necessiten la mateixa educació.
- Quan les categories són la base per a la dotació de recursos, alguns nens es queden sense ells.
- Les categories etiqueten als alumnes de forma definitiva.

Per tot això, es proposa emprar el terme necessitats educatives especials.

Un alumne té necessitats educatives especials quan presenta dificultats superiors a la resta dels alumnes per accedir als aprenentatges que s'assenyalen en el currículum que li correspon per edat (bé per causes internes, per dificultats o mancances en l'entorn sociofamiliar o per una història d'aprenentatge desajustada), i necessita, per compensar aquestes dificultats, adaptacions d'accés i/o adaptacions curriculars significatives en diverses àrees d'aquest currículum (CNREE, 1992)

Passarem a desenvolupar aquest model més detingudament en l'epígraf 2 del tema.

1.4. DIFERÈNCIES ENTRE EL MODEL CLÍNIC I EL MODEL PEDAGÒGIC.

El model clínic o del dèficit, té les següents característiques:

1. Segregador de les diferències
2. Centrat en el subjecte
3. Afany per buscar i detectar dèficits
4. Se centra en les dificultats de l'individu.
5. Model homogeneïtzador
6. Diagnostica un metge o un psicòleg clínic.
7. Avaluació normativa
8. Referent curricular, el currículum especial
9. Aules i centres d'educació especial.
10. Fora del context educatiu.

El model pedagògic i integrador es caracteritza per:

1. Integrador de les diferències.
2. Centrat en l'alumne i en el seu context social, família i escolar.
3. Identifica necessitats educatives.
4. Atén les possibilitats educatives de l'alumne.
5. Es desenvolupa l'atenció a la diversitat.
6. Diagnostica el responsable d'Orientació, al costat del professorat de l'alumne, en un context col·laborador.
7. Avaluació criterial.

8. Referent el currículum ordinari.
9. Aules ordinàries i aules de suport.
10. Situació d'ensenyament-aprenentatge.

2. L'ESCOLA INTEGRADORA: LA NORMALITZACIÓ DE SERVEIS I EL MODEL PEDAGÒGIC.

En aquest epígraf desenvoluparem tres aspectes importants de l'escola integradora, en primer lloc veurem les característiques de l'escola comprensiva i integradora, per passar després a concretar el concepte i nivells de la integració educativa actual, acabant posteriorment amb el desenvolupament de les bases legals de la integració a Espanya.

2.1. CARACTERÍSTIQUES DE L'ESCOLA COMPRENSIVA I INTEGRADORA

L'escola comprensiva es defineix segons el Ministeri d'Educació i Ciència (1987) com *"la forma d'ensenyament que s'ofereix a tots els escolars d'un determinat interval d'edat, amb un fort nucli de continguts comuns dins d'una mateixa institució i una mateixa aula, i que, evita d'aquesta manera la separació dels alumnes en vies de formació diferents, que puguin ser irreversibles"*.

Pel que fa a la inclusió escolar és un dels principis generals que inspiren el sistema educatiu de Catalunya (Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació). Així queda recollit en l'article 2 Principis Rectors del sistema educatiu (punt f), de l'esmentada Llei.

Per tant, aquest tipus d'escola implica una sèrie de canvis no només en el concepte d'educació, sinó en el model curricular i en tota l'organització escolar, sent el fonament d'aquests canvis, el principi de comprensivitat i l'atenció a la diversitat.

L'escola comprensiva suposa educar en el respecte a les peculiaritats de cada estudiant i en el convenciment que les motivacions, interessos i capacitats són molt diferents entre els alumnes, a causa d'un complex conjunt de factors, tal com s'expressa el disseny curricular base (DCB) del MEC (1989).

Els canvis dels que parlem en aquesta escola comprensiva i integradora són:

1. La concepció de l'educació

Implica un nou concepte de l'educació, que va més enllà del que és "instructiu" només, potenciant destreses i capacitats de la persona en tots els seus àmbits. Posa èmfasi en el procés instructiu, no només en l'aspecte d'aprenentatge de l'alumne, donant-se molta importància al procés conjunt d'ensenyament-aprenentatge.

Pel que fa a l'educació especial, s'aposta per la integració d'aquells alumnes que no poden seguir el ritme normal del grup-classe, el que implica una individualització de l'ensenyament per donar una resposta més eficaç a aquests alumnes. Estem referint-nos al principi de "individualització", pel qual l'atenció educativa se centra en les característiques individuals de l'alumnat, proporcionant-los els recursos materials, personals i escolars que els siguin necessaris (per exemple eliminant barreres arquitectòniques...).

2. El model curricular

La nova concepció de currículum s'allunya d'un mer programa educatiu tancat i inflexible, sent ara un currículum més obert i flexible perquè el professorat ho s'adapti a les característiques dels seus alumnes i al context escolar en què treballa.

Així ho demostra el desplegament d'Objectius que el currículum vol aconseguir, Concretament a l'article 52 de la llei d'educació a Catalunya (Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació), que en el su últim punt especifica:

"j) Permetre l'Organització flexible, diversa i individualitzada de l'ordenació dels Continguts curriculars, Especialment Als Ensenyaments obligatoris, que faci possible l'educació inclusiva."

3. L'avaluació psicopedagògica

Amb aquest tipus d'avaluació, ja no es consideren els dèficits inherents a l'alumne, sinó que s'avaluen altres aspectes relatius al context en el qual està immers, tant escolar com social i familiar. Es dona més importància a com aprèn un alumne, i les estratègies que utilitza, així com al propi procés d'ensenyament, no centrant-se tant en els dèficits, i avaluant també les possibilitats i potencialitats d'aquest.

4. El nou concepte de necessitats educatives especials

El concepte d'alumnes amb NEE, va ser introduït a Espanya per la LOGSE, i Decrets que la desenvolupen, per garantir una resposta educativa ajustada per a aquells alumnes que presenten més dificultats d'aprenentatges per diferents causes.

També la LOCE va encunyar aquest concepte, tot i que es feia esment a un concepte més ampli, d'alumnes amb necessitats educatives específiques, on s'engloben els alumnes amb necessitats educatives especials, superdotats i alumnes de compensatòria.

Per la seva banda, la LOE-LOMQE, esmenta aquest concepte, en aquest cas com "alumnat amb necessitat específica de suport educatiu", englobant a alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb altes capacitats intel·lectuals i a alumnes estrangers d'incorporació tardana al sistema educatiu espanyol. (Això ho detallarem més endavant).

5. Principis de normalització i no discriminació

El principi de normalització es refereix a la necessitat d'utilitzar els recursos ordinaris del sistema educatiu en el major grau possible, desenvolupant-se el procés educatiu en un ambient el menys restrictiu possible. En aquest sentit, la utilització dels recursos específics ha d'estar en funció de les necessitats de l'alumnat, per a ser retirats una vegada superades les dificultats que justifiquen dit recurs. Així l'objectiu educatiu fonamental serà facilitar al màxim la participació de l'alumne en els recursos i en les situacions educatives normalitzades.

Pel que fa al principi de no discriminació, consisteix a no donar un tracte d'inferioritat a una persona o grup de persones, per motius racials, religiosos, alumnes amb N.E.E., i no tractar-lo "apartat" de la resta d'alumnes.

2.2. CONCEPTE I NIVELLS D'INTEGRACIÓ EDUCATIVA

El principi d'integració escolar tracta d'aconseguir que tots els alumnes participin en la vida activa i en tots els sectors de la vida escolar i social responsablement.

Així l'alumne amb N.E.E. participa a l'escola ordinària i és atès a la mateixa mitjançant la provisió de recursos didàctics necessaris per a assolir amb èxit els objectius proposats en el procés d'ensenyament aprenentatge.

En aquest sentit la integració implica també una sèrie de nivells d'integració:

- Integració física: cobrir les necessitats de seguretat en el context escolar, casa, carrer...
- Integració personal: cobrir la necessitat d'acceptació i afecte, no discriminació ni rebuig a les relacions personals, amics, companys d'aula...
- Integració funcional: que la persona pugui utilitzar els mitjans habituals necessaris per a la vida en els diferents entorns, com són esports, oci, transports...
- Integració social: assegura la dignitat de tota persona com a integrant d'un grup social, i ha de proporcionar possibilitats per a l'activitat en la societat.

La integració d'un alumne en un centre ordinari ha de plantejar-se a partir de l'anàlisi de dues variables:

- a. Les NEE de l'alumne en qüestió, especialment pel que té a veure amb el nivell en les àrees curriculars i els mitjans i recursos que necessita per aconseguir el major grau d'integració.
- b. Les característiques del centre educatiu:
 - » Concepció curricular. Flexibilitat.
 - » Actitud del professorat
 - » Recursos humans especialitzats
 - » Recursos i mitjans tècnics i didàctics

Perquè hi hagi integració escolar, cal que es donin una sèrie de factors:

- Existència d'un Projecte educatiu de Centre que contempli les necessitats educatives de tots els alumnes
- Formació del professorat
- Baixar les ràtios d'alumnes
- Currículum obert i flexible

2.3. BASES LEGALS DE LA INTEGRACIÓ A ESPANYA

A continuació veurem l'evolució històrica de l'educació especial a Espanya, seguint la legislació educativa que la desenvolupa.

LGE-1970

Fins a la publicació de la Llei General d'Educació, de 1970, l'educació especial romaní al marge del sistema educatiu espanyol.

La LGE considera l'educació especial com una modalitat educativa del sistema general d'educació, i no com sanitària com es venia fent fins llavors.

No obstant això, seguia considerant l'educació especial com un sistema paral·lel a l'ordinari, centrant-se fonamentalment en els Col·legis d'Educació Especial, i al tipus d'alumnat que acudia a aquests centres se li cridava "deficients".

CONSTITUCIÓ ESPANYOLA DE DESEMBRE DE 1978.

Al **seu article 27** declara "el dret de tots a l'educació". Al **seu article 49**, encomana als poders públics realitzar una política de previsió, tractament, rehabilitació i integració en favor dels disminuïts físics, sensorials i psíquics, als quals han de prestar l'atenció especialitzada que requereixen i emparar per al gaudi dels drets que en el títol I reconeix a tots els ciutadans. Aquest article recull per primera vegada el dret a la integració i a una atenció especialitzada dels alumnes especials.

LISMI (LLEI D'INTEGRACIÓ SOCIAL DEL MINUSVÀLID) DE 7 D'ABRIL DE 1982.

S'hi desenvolupa l'article 49 de la Constitució Espanyola anteriorment nomenat.

Ja amb aquesta Llei s'estableixen unes línies directrius per al tractament educatiu d'aquests alumnes en centres ordinaris.

Estableix els principis de:

- normalització
- sectorització dels serveis

- integració
- atenció individualitzada

Aquests principis han de presidir les actuacions de les administracions públiques, en tots els seus nivells i àrees, en relació amb les persones amb alguna minusvalidesa.

En base a aquests principis la tendència es comença a projectar a la desaparició progressiva de l'educació especial com a subgrup diferenciat o modalitats específiques, per constituir un servei de suport a l'educació general, tot subsistint Centres específics d'educació especial, per a casos extrems o profunds.

RD 334/ 1985 DE 6 DE MARÇ D'ORDENACIÓ DE L'EDUCACIÓ ESPECIAL

Aquest Reial decret, ve a regular l'ordenació de l'Educació especial. Estableix les línies fonamentals del tractament educatiu en els alumnes que presenten certs dèficits. Arran d'aquest Reial Decret, s'inicia l'educació especial com a part integrant del sistema educatiu ordinari. Estableix un conjunt de mesures, tant d'ordenació com de planificació, tendents a la progressiva transformació del sistema educatiu a fi de garantir que els alumnes amb necessitats educatives especials puguin assolir, al màxim grau possible, els objectius educatius establerts amb caràcter general i aconseguir d'aquesta manera una major qualitat de vida en els àmbits personal, social i laboral.

També posa accent en potenciar més els Centres Ordinaris, i dotar-los per facilitar la integració de l'alumnat amb necessitats educatives especials, tenir cura l'existència de Centres específics d'educació especial i aconseguir una perfecta coordinació entre centres ordinaris i centres específics.

LA LLEI D'ORDENACIÓ GENERAL DEL SISTEMA EDUCATIU DE 3 D'OCTUBRE DE 1990 (LOGSE)

La LOGSE tracta aquest tema en el seu Capítol V 'De l'educació especial'. En els seus articles 36 i 37 es refereix a l'educació especial, introduint el concepte de "necessitats educatives especials" en l'àmbit educatiu, com a alternativa al de deficient o minusvàlid. Amb aquest concepte s'intenta evitar les connotacions negatives dels termes anteriors que tendien a ressaltar només els dèficits dels alumnes i el que no eren capaços de realitzar.

l'estableix que el sistema educatiu disposarà dels recursos necessaris perquè els alumnes amb necessitats educatives especials, temporals o permanents, puguin assolir, dins el mateix sistema, els objectius establerts amb caràcter general per a tots els alumnes.

LLEI ORGÀNICA DE QUALITAT DE L'EDUCACIÓ, DE DESEMBRE DE 2002 (LOCE)

Aquesta llei, es refereix a l'educació especial en el seu capítol VII 'De l'atenció als alumnes amb necessitats educatives específiques'. (De l'art. 40 a l'art. 48).

Canvia lleugerament el concepte d'educació especial, sobretot en la seva classificació de les diferents necessitats educatives.

LLEI ORGÀNICA D'EDUCACIÓ. LLEI 2/2006 DE 3 DE MAIG. (LOE)

La LOE deroga tant la LOGSE com la LOCE nomenades anteriorment, tot i que segons la seva disposició transitòria onzena, tot el que aquesta llei no desenvolupi, seguirà vigent en les altres lleis.

El tractament de l'educació especial a la LOE, ve a través del **Títol II "Equitat en l'educació", Capítol I "Alumnat amb necessitat específica de suport educatiu"**, en aquest capítol s'engloben els alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb altes capacitats intel·lectuals i alumnes amb integració tar-

dana en el sistema educatiu espanyol. L'article 71 estableix que les Administracions educatives disposaran els mitjans necessaris perquè tot l'alumnat assoleixi el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional.

En l'article 73 es defineix l'alumnat amb NEE com el que presenta necessitats educatives especials, aquell que requereixi, per un període de la seva escolarització o al llarg de tota ella, determinats suports i atencions educatives específiques derivades de discapacitat o trastorns greus de conducta.

En l'article 74 manifesta que l'escolarització de l'alumnat que presenta necessitats educatives especials es regirà pels principis de normalització i inclusió.

LLEI ORGÀNICA 8/2013, DE 9 DE DESEMBRE, PER A LA MILLORA DE LA QUALITAT EDUCATIVA (LOMQE)

La normativa d'educació més actual: la Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE, 2013) té entre els seus objectius promoure el màxim desenvolupament personal i professional de les persones. La LOMCE, que modifica a la LOE, proposa, entre els seus 109 modificacions i pel que fa al tema de l'educació especial, el següent en **el seu Títol II sobre "l'Equitat en l'educació"**:

Els **apartats 1 i 2 de l'article 71 de LOE** queden redactats de la següent manera:

- «1. Les administracions educatives han de disposar els mitjans necessaris perquè tot l'alumnat assoleixi el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com els objectius establerts amb caràcter general en la present Llei. Les administracions educatives poden establir plans de centres prioritaris per donar suport especialment a els centres que escolaritzen alumnat en situació de desavantatge social.
2. Correspon a les administracions educatives assegurar els recursos necessaris perquè els alumnes i les alumnes que requereixin una atenció educativa diferent de l'ordinària, per presentar necessitats educatives especials, per dificultats específiques d'aprenentatge, TDAH, per les seves altes capacitats intel·lectuals, per haver-se incorporat tard al sistema educatiu, o per condicions personals o d'història escolar, puguin assolir el màxim desenvolupament possible de les seves capacitats personals i, en tot cas, els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat.»

L'article 76 queda redactat de la següent manera: «Àmbit. Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries per identificar l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals i valorar de forma primerenca les seves necessitats. Així mateix, els correspon adoptar plans d'actuació, així com programes d'enriquiment curricular adequats a aquestes necessitats, que permetin a l'alumnat desenvolupar al màxim les seves capacitats.»

S'afegeix una secció quarta dins del capítol I del títol II i un article 79 bis amb la redacció següent:

«Secció quarta. Alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge.

Article 79 bis. Mesures d'escolarització i atenció.

1. Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries per identificar l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge i valorar de forma primerenca les seves necessitats.
2. L'escolarització de l'alumnat que presenta dificultats d'aprenentatge es regirà pels principis de normalització i inclusió i assegurarà la seva no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i permanència en el sistema educatiu.
3. La identificació, valoració i intervenció de les necessitats educatives d'aquest alumnat es realitzarà de la forma més primerenca possible, en els termes que determinin les administracions educatives.»

Pel que fa a la Comunitat Autònoma de Catalunya i la seva Evolució legislativa respecte a l'educació especial, és podin destacar els més significatives:

- Decret 117/1984, de 17 d'abril, sobre ordenació de l'Educació Especial per a su Integració en el sistema ordinari.
- Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'Alumnat amb necessitats educatives especials.
- Llei 12/2009 del 10 de juliol d'educació.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i els Oportunitats a la infància i l'adolescència.
- Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'Alumnat al marc d'un sistema educatiu inclusiu.

En base a aquesta legislació, és indubtable que l'educació a Espanya ha avançat decididament cap a l'educació inclusiva, especialment en les dues últimes dècades, tractant d'integrar en el mateix sistema als alumnes amb algun tipus de NEE, ja sigui per dificultats en l'aprenentatge com per motius socioeconòmics o culturals.

3. IMPLICACIONS DEL NOU CONCEPTE D'EDUCACIÓ ESPECIAL ALS CENTRES DOCENT

L'escola ha d'oferir a tots els seus alumnes els recursos personals i/o materials que requereixin segons les seves característiques personals. S'adapten els procediments, continguts, activitats, s'adequa la resposta educativa a les característiques individuals de l'alumnat (principi d'individualització).

A. Per dissenyar una resposta educativa adequada es tenen en compte diversos aspectes:

- » Un element fonamental del projecte educatiu de centre és l'atenció a la diversitat.
- » Les Programacions Didàctiques han de dissenyar tenint en compte la resposta a l'atenció a la diversitat i la resposta a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
- » Els Equips d'orientació educativa i psicopedagògics (EOEP) en centres d'infantil i primària (en algunes comunitats), les Unitats d'Orientació a CEIP, en l'àmbit MEC i els departaments d'orientació en IES, per Identificació de les necessitats educatives especials de l' alumne.
- » Elaboració d'Adaptacions Curriculars individualitzades.
- » Determinar les respostes organitzatives necessàries.

B. Una escola que pretén integrar a tots els seus alumnes requereix:

- » Adaptar el seu propi currículum per a permetre la integració en tots els seus nivells.
- » Entendre el currículum en sentit ampli, tant el programa formal com el "programa informal" i les interaccions dels mateixos.
- » El projecte educatiu es basarà en l'existència d'un currículum comú.
- » L'elaboració d'un projecte integrador implica la presa de decisions en els diferents nivells de concreció curricular.
- » El plantejament d'un projecte integrador ha de complir unes exigències per a satisfer les necessitats educatives especials dels alumnes:
 - a. Identificació precisa de les NEE.
 - b. Planificació dels currículums per satisfer-les.
 - c. Avaluació continuada de les necessitats per afavorir la revisió del currículum.
 - d. Planificació de la resposta educativa davant les necessitats educatives especials.

- e. Individualització dels objectius curriculars i de l'ensenyament quan sigui necessari.
- f. Formació del professorat.

4. CONCLUSIÓ

Com hem comprovat en el desenvolupament d'aquest tema, l'educació especial ha evolucionat des d'una concepció basada en els dèficits fins a una visió basada en la consideració de les necessitats educatives especials de l'alumnat, a les quals l'escola ha de donar respostes en un entorn el més normalitzat possible.

Actualment hem avançat en la integració de l'alumnat amb NEE i ens trobem immersos en la recerca d'estratègies que ens facin avançar cap a escoles cada vegada més inclusives, en què tots els alumnes puguin participar i desenvolupar-se plenament.

Passem a enumerar la Bibliografia, webgrafia i legislació.

5. BIBLIOGRAFIA, WEBGRAFIA I LEGISLACIÓ

BIBLIOGRAFIA

AAVV (2005): *Diccionario enciclopédico de Didáctica*. Ed. Aljibe. Granada

ALCUDIA, R. (2000): *Atención a la diversidad*. Ed. Grao. Barcelona

CASNOVA, Mª A. (2009): *Inclusión educativa en un horizonte de posibilidades*. Ed. La Muralla. Madrid

SÁNCHEZ PALOMINO, A. i TORRES GONZALEZ, J. A. (2002): *Educación Especial. Centros educativos y profesores ante la diversidad*. Ed. Pirámide. Madrid

SANTANA, L. (2003): *Orientación educativa e intervención psicopedagógica. Cambian los tiempos, cambian las responsabilidades profesionales*. Ed. Pirámide. Madrid.

WEBGRAFIA

www.cuadernalia.net

www.mecd.gob.es/revista-cee

www.educación-especial.com

www.educared.es

<http://sid.usal.es>

<http://portaljuridic.gencat.cat/ca/>

<http://dogc.gencat.cat/ca/>

LEGISLACIÓ

Llei Orgànica d'educació 3 de maig de 2006 (LOE).

Llei Orgànica 8/2013 de 9 de desembre per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE).

Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació

Decret 117/1984, de 17 d'abril, sobre ordenació de l'Educació Especial per a la seva Integració en el sistema ordinari.

Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'Alumnat amb necessitats educatives especials.

Llei 12/2009 del 10 de juliol d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.07.2009).

Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i els Oportunitats a la infància i l'adolescència.

Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'Alumnat al marc d'un sistema educatiu inclusiu.

LEC 12/2009 Llei d'educació de Catalunya

Decret 181/2008, de 9 setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil.

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

TEMA 2

L'educació especial en el marc de la LOGSE. Seu desenvolupament normatiu. El concepte d'alumnes amb necessitats educatives especials.

- 0. Introducció
 - 1. L'educació especial en el marc de la LOGSE i el seu desenvolupament normatiu.
 - 1.1. Normativa anterior a la LOGSE
 - 1.2. La E.E. en la LOGSE.
 - 1.3. Desenvolupament normatiu
 - 2. El concepte d'alumnes amb necessitats educatives especials.
 - 2.1. Concepte de NEE i dimensions
 - 2.2. Concepte de ACNEAE en l'actual Llei d'educació.
 - 3. Conclusió.
 - 4. Bibliografia, webgrafia i legislació.

0. INTRODUCCIÓ

L'educació especial es concep en l'actualitat com un conjunt de recursos posats al servei d'un alumnat que, per diverses causes, necessiten ajuda per desenvolupar les capacitats que s'expressen en el currículum ordinari.

Però això no sempre ha estat així. La societat ha evolucionat durant les últimes dècades a un ritme vertiginós, s'han consolidat drets per a les persones en els diferents àmbits, hem passat d'una visió segregadora fins a la situació actual, en què es considera, des un enfocament normalitzat, que els alumnes amb necessitats educatives especials (a partir d'ara NEE) han de rebre la mateixa educació que la resta d'alumnat, realitzant les adaptacions que es necessitin, seguint els principis de normalització i inclusió educativa.

La nostra sistema educatiu ha canviat profundament al llarg dels últims anys. S'han promulgat diferents lleis que tenen com a objecte implantar a l'ensenyament dels drets i llibertats proclamats en la Constitució Espanyola.

En aquest tema anem a analitzar l'evolució de l'educació especial així com la seva situació actual, fruit d'un procés en què s'ha avançat en l'equiparació de drets per a tots i totes les ciutadanes, independentment de les seves característiques i capacitats. En aquest desenvolupament normatiu analitzarem una de les seves principals implicacions: el concepte de necessitats educatives especials

En aquesta exposició tractaré donar resposta als continguts establerts en els epígrafs del tema. (És convenient exposar amb claredat i de forma àgil l'ordre que se seguirà, seguint l'índex-guio del tema).

1. L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN EL MARC DE LA LOGSE I EL SEU DESENVOLUPAMENT NORMATIU.

L'Educació Especial en el seu procés històric, s'ha centrat precisament en atendre la diversitat, però no sempre aquesta atenció s'ha realitzat de la mateixa manera, per això, conèixer aquesta evolució històrica, i els seus antecedents més significatius, és important per entendre l'educació especial en el marc legislatiu actual.

1.1. NORMATIVA ANTERIOR A LA LOGSE

En primer lloc considerem oportú traçar un breu recorregut històric legislatiu per la normativa anterior a la LOGSE, que va propiciar el canvi en la concepció de l'educació especial a Espanya i que culminaria amb la promulgació de la llei en 1990, LOGSE.

LLEI GENERAL D'EDUCACIÓ DE 1970

La Llei General d'Educació de 1970 suposa **la institucionalització de l'Educació Especial**, a la qual se li concedeix el grau de modalitat educativa. Fins llavors, l'educació especial existia aliena al sistema educatiu.

L'EE tindrà com a finalitat "preparar mitjançant el tractament educatiu adequat a tots els deficients i inadaptats per a la seva incorporació a la vida social, tan plena com sigui possible segons les seves condicions i resultats del sistema educatiu, i a un sistema de treball en tots els casos possibles que els permeti servir-se a si mateixos i sentir-se útils a la societat" (art. 49).

A més, aporta una nova forma d'escolarització: "l'educació dels deficients, quan la profunditat de les anomalies que pateixin ho facin absolutament necessari, es durà a terme en centres especials, fomentant l'establiment d'unitats d'educació especial en els centres ordinaris per als deficients lleus" (art. 51).

No obstant això, aquesta llei segueix plantejant l'educació segregada dels deficients, tot i que fomenta un "menor" nivell de segregació per als deficients lleus.

LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA DE 1978

La Constitució de 1978 en el seu article 14 estableix que "*els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.*"

En el seu article 27 estableix el dret de tots a l'educació.

Igualment establir en el seu article 49 el dret a l'educació i a la integració dels deficients: "*Els poders públics realitzaran una política de prevenció, tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts físics, sensorials i psíquics, als quals prestaran l'atenció especialitzada que requereixin i els empararan especialment per al gaudi dels drets que aquest Títol atorga a tots els ciutadans.*"

Aquest dret ha tingut la seva concreció en la LISMI i en totes les lleis d'ordenació del sistema educatiu des de 1978 fins a l'actualitat: LOGSE, LOCE, LOE i LOMQE.

EL PLA NACIONAL D'EDUCACIÓ ESPECIAL DE 1978

El 1978 es porta a terme el **Pla Nacional d'EE** de l'execució del qual responsabilitza el INEE. El pla desenvolupa febrer aspectes: un teòric, que recull els principis de normalització, sectorització i individualització, i un altre pràctic que recull un conjunt de mesures organitzatives:

- Serveis de suport a l'EGB.
- Establiment d'Equips Multiprofessionals.
- Creació d'aules especials en centres ordinaris.
- Centres específics d'EE.
- Formació de personal, docent i no docent.

LA LLEI D'INTEGRACIÓ SOCIAL DELS MINUSVÀLIDS (LISMI) DE 1982

La LISMI (1982) concreta el dret constitucional de l'educació i integració dels individus amb discapacitats o minusvalideses, establint els principis de normalització, sectorització i individualització.

El principi de normalització o d'integració apareix en els art. 23. l.: "el minusvàlid s'integrarà en el sistema educatiu ordinari d'Educació General, rebent en el seu cas, els programes de suport i recursos que aquesta llei li reconeix" i en l'art. 27: "Només en els casos en què la gravetat de les minusvalideses ho faci imprescindible, l'educació es durà a terme en centres específics"

El principi de sectorització, que implica l'ús i participació dels deficients en els serveis i institucions ordinàries del seu entorn, apareix en l'art. 26. l.: "L'educació especial comprèn els diferents nivells i graus del Sistema d'Ensenyament, particularment els considerats obligatoris i gratuïts".

El principi d'individualització apareix d'una manera clara en els articles abans esmentats quan es diu que rebran els programes de suport i recursos que la Llei reconeix.

L'article 23.2 planteja com a excepcional l'Educació Especial dels deficients en centres segregats: "L'educació especial, serà impartida, transitòria o definitivament, a aquells minusvàlids als quals resulti impossible la integració en el Sistema Educatiu Ordinari i d'acord amb el que preveu l'article 26 de la present Llei".

REIAL DECRET 334/85 DE 6 DE MARÇ D'ORDENACIÓ DE L'EDUCACIÓ ESPECIAL.

Aquest Reial decret s'ha configurat com el referent bàsic per a l'organització de l'educació especial a Espanya.

Estableix els 4 principis d'actuació en EE, que són els ja apareguts en la LISMI però en el seu aspecte educatiu:

- Normalització dels serveis: les persones no han de rebre ni utilitzar serveis excepcionals més que en els casos estrictament imprescindibles.
- Integració escolar: és l'aplicació de la normalització en el seu aspecte educatiu.
- Sectorització de l'acció educativa: el principi de sectorització implica apropar i acomodar la prestació de serveis educatius al medi on l'alumne disminuït es desenvolupa. La sectorització de serveis ha d'efectuar-se d'acord criteris geogràfics, de població i de necessitats.
- Individualització de l'ensenyament: es concreta en el fet que cada individu rep l'educació que necessita en cada moment de la seva evolució.

Com a conseqüència de la posada en pràctica d'aquest Reial Decret, s'estableix l'EE com a part integrant del sistema educatiu ordinari, i les institucions escolars hauran de ser dotades amb els serveis destinats a afavorir el procés educatiu, evitar la segregació i facilitar la integració.

Les aportacions més significatives d'aquest RD són:

- L'EE és considerada com a part integrant del sistema educatiu ordinari.
- Atenció primerenca per als disminuïts o inadaptats.
- Prolongació de l'educació fins als 18 anys quan es requereixi.
- Suports i adaptacions que necessiten: valoració, orientació educativa, reforç pedagògic, tractaments i atencions personalitzades per a la integració.
- L'EE obligatòria i gratuïta en els mateixos nivells.
- Disminució de la ràtio professor/alumne.
- Els mateixos objectius per a tots els alumnes.

Pel que fa a l'evolució legislativa Abans de la LOGSE, en Matèria d'educació especial, a Catalunya

Convé recordar, com apunta Giné (2000) que *"no és podin assenyalar característiques diferencials pròpies a l'Ordenament Jurídic als anys Cinquanta, Seixanta i setanta, ates que l'Estatut d'Autonomia és promulgat el 1979 i els Transferències a Matèria d'Educació no van Tenir lloc Fins a l'1-01-1981. Així doncs, L'evolució de l'educació especial a Catalunya és paral·lela a la de la resta de l'Estat (...)"* Fins a aquells i aquelles Moment. Amb el Reconeixement de les Competències plenes a la Generalitat de Catalunya, la Responsabilitat de regular, planificar i avaluar l'atenció educativa de l'Alumnat amb necessitats especials la va assumir el Departament d'Ensenyament.

És a partir de este Moment que és Comença a Treballar per canviar la Concepció i l'organització de l'atenció a aquests Alumnat, ha que és passa a posar l'èmfasi en els possibilitats i el progrés, deixant de banda el dèficit. La taverna normativa culmina amb el Decret 117/84, de 17 d'abril, d'ordenació de l'Educació Especial per a la seva Integració en el sistema educatiu ordinari, que suposà el Reconeixement del dret de l'infant amb discapacitat d'Accedir a l'escola ordinària.

1.2. L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN EL MARC DE LA LOGSE.

Amb la llei orgànica 1/1.990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu es dissenya un sistema únic d'ensenyament. La LOGSE assumeix el **concepte de necessitats educatives especials**. Realitza a més una nova síntesi dels drets educatius dels discapacitats, proporcionant un marc global favorable a la integració, normalització i individualització de l'ensenyament i l'aprenentatge.

Les aportacions més destacables d'aquesta llei són:

1. L'Educació Especial desapareix com a modalitat educativa diferent de l'ordinària. **En el seu Art. 36. 1**, exposa que: "el sistema educatiu disposarà dels recursos necessaris perquè els alumnes amb necessitats educatives especials puguin assolir dins el mateix sistema, els objectius establerts amb caràcter general per a tots els alumnes".
2. S'estableix l'avaluació psicopedagògica de les necessitats educatives especials, en el seu Art. 36.2: "La identificació i valoració de les necessitats educatives especials es realitzarà per equips integrats per professionals de distintes qualificacions que establiran en cada cas plans d'actuació en relació amb les necessitats educatives específiques dels alumnes".
3. En el seu Art. 36.3 estableix: "L'atenció als alumnes amb N.E.E. es regirà pels principis de normalització i d'integració escolar".
4. Es planteja com a més adequada per als alumnes amb N.E.E. la avaluació formativa i processual en el seu Art. 36.4: "Al final de cada curs escolar s'avaluaran els resultats de cada un dels alumnes amb NEE en funció dels objectius proposats a partir de la valoració-ració inicial. Aquesta avaluació permetrà variar el pla d'actuació en funció dels resultats".
5. Es disposen com normatius el suport escolar i la dotació de recursos educatius tant humans com materials en el **seu Art. 37. 1**:
 "Per assolir els objectius assenyalats a l'article anterior, el sistema educatiu haurà de disposar dels professors de les especialitats corresponents i de professionals qualificats, així com dels mitjans i materials precisos per a la participació dels alumnes en el procés d'aprenentatge. Els centres hauran de comptar amb la deguda organització escolar i realitzaran les adaptacions i diversificacions curriculars necessàries per facilitar als alumnes la consecució dels fins indicats. S'adequaran les condicions físiques i materials dels centres a les necessitats d'aquests alumnes".
6. S'estableix l'estimulació precoç en l'Art. 37.2: "L'atenció als alumnes amb N.E.E. s'iniciarà des del moment de la seva detecció. Amb aquesta finalitat, existiran els serveis educatius necessaris per estimular i afavorir el millor desenvolupament d'aquests alumnes, i les administracions educatives competents han de garantir la seva escolarització".

7. En l'Art. 37.3 es limita l'escolarització en centres específics i s'estableix la seva coordinació amb els centres ordinaris: "La escolarització en unitats o centres d'educació especial, només es durà a terme quan les necessitats de l'alumne no puguin ser ateses per un centre ordinari. Aquesta situació serà revisada periòdicament de manera que pugui afavorir, sempre que sigui possible, l'accés dels alumnes a un règim de major integració".
8. Es regula i afavoreix la participació dels pares en l'atenció educativa dels alumnes amb N.E.E. en el seu Art. 37.4: "Les Administracions educatives han de regular i afavoriran la participació dels pares o tutories en les decisions que afectin l'escolarització dels alumnes amb N.E.E."

REIAL DECRET 696/1995 D'ORDENACIÓ DE L'EDUCACIÓ DELS ALUMNES AMB NEE

Suposa una actualització a la conceptualització adoptada per la LOGSE, especialment com a conseqüència de la incorporació del concepte N.E.E. Les qüestions que resulten més rellevants són:

1. Es planteja regular les condicions d'atenció educativa amb N.E.E. temporals o permanents, independentment de la seva associació a discapacitat, història escolar o sobredotació (Art. 1).
2. L'atenció educativa dels alumnes amb N.E.E. començarà quan es detectin les mateixes independentment de l'edat (Art. 3).
3. L'Administració garanteix l'oferta de Formació Professional adequada a la N.E.E. dels alumnes mitjançant adaptacions dels Cicles Formatius i dels Programes de Garantia Social (Art. 4).
4. Es garanteix la qualitat de l'ensenyament mitjançant programes de formació del professorat, dotació de mitjans personals i materials extraordinaris i la corresponent avaluació periòdica de les mesures adoptades (art. 5 i 8).
5. Les mesures d'atenció a la diversitat hauran d'estar incloses en el projecte curricular, realitzant-se les adaptacions curriculars oportunes (art. 6 i 7).
6. Els pares podran triar centre, amb la condició que el mateix compti amb els recursos i mitjans que són necessaris per a l'atenció educativa del seu fill (Art. 9).
7. Es regula l'escolarització dels alumnes amb sobredotació, plantejant la seva educació de manera equilibrada en relació amb el conjunt de les capacitats, la seva avaluació per part dels equips d'orientació educativa i els departaments d'orientació (art. 10 i 11).
8. Respecte a l'escolarització d'alumnes amb discapacitats en centres ordinaris es plantegen les següents qüestions en el capítol III:
 - a. La detecció i avaluació de les N.E.E. pels equips d'orientació, havent iniciat la seva atenció educativa des de la seva detecció per afavorir la seva tractament precoç abans d'iniciar l'escolarització (Art. 12).
 - b. L'escolarització en Educació Infantil començarà i finalitzarà en les edats establertes, llevat que hi hagi informe previ dels equips d'orientació.
 - c. Es podran establir centres d'atenció preferent a determinades N.E.E. (Art. 13).
 - d. L'escolarització en E. Primària es realitzarà en els centres ordinaris, sempre que el centre reuneixi les condicions necessàries, podent establir centres d'escolarització preferent. Ha de començar i acabar en les edats establertes per la llei amb les excepcions que s'estableixen (Art. 14).
 - e. L'escolarització en ESO està subjecta a centres d'actuació preferent respecte a determinades N.E.E., havent de començar i acabar en les edats determinades per la llei. No exclouent-se el cursar part de les àrees fora del grup ordinari al qual pertany l'alumne, possibilitant la participació d'aquests alumnes en el major nombre d'activitats possible. Els departaments d'orientació prestaran una especial atenció a l'avaluació i seguiment d'aquests alumnes (Art. 15).
 - f. L'escolarització en el Batxillerat i en la FP reglada és regulada amb la realització de les adaptacions corresponents (Art. 16).

- g. L'escolarització en els Programes de Garantia Social es podrà realitzar en modalitat d'integració o en programes exclusius per a alumnes amb N.E.E. (Aprentatge de tasques) (Art. 17).
 - h. L'escolarització universitària es garanteix establint una reserva del 3% per a alumnes amb N.E.E. i realitzant les adaptacions que siguin necessàries en cada cas, s'ha d'entendre que els alumnes superen la prova seleccionadora d'accés (Art. 18).
9. Es proposa l'escolarització en centres específics quan les adaptacions a realitzar siguin de grau extrem en relació amb l'edat dels alumnes i el currículum que haurien de cursar. S'estableixen centres d'escolarització preferent per a determinades N.E.E.

1.3. DESENVOLUPAMENT NORMATIU DE LA LOGSE

Anem a passar a exposar el desenvolupament posterior a la LOGSE, pel que fa a l'educació especial, tal com ens demana el tema, però més endavant desenvoluparem l'actual Llei d'educació (LOMGE) en l'àmbit de l'educació especial.

Arran la LOGSE, es van realitzar els Decrets que van regular les diferents etapes educatives durant la seva vigència:

- El RD 1330/1991 de setembre que regula els ensenyaments mínims en l'etapa d'infantil, que estableix el respecte maduratiu de l'alumne i la individualització de l'ensenyament a tot el territori espanyol.
- El RD 1333/1991 de 6 de setembre del currículum d'educació infantil, per a l'àmbit del Ministeri d'Educació i Ciència, que estableix un caràcter preventiu i compensador en aquesta etapa, obrint les portes a la creació dels equips d'Atenció primerenca, i a les elaboració de les adaptacions curriculars dels alumnes amb necessitats educatives especials.
- El RD 1006/1991 de 14 de juliol que regula els ensenyaments mínims de l'educació Primària per a tot el territori espanyol. I estableix l'atenció preferent per als ACNEES, perquè superin les seves dificultats i puguin assolir els objectius educatius previstos.
- El RD 1344/1991 de 6 de setembre pel qual s'estableix el currículum de Primària, que en el seu article 12 exposa que podran realitzar adaptacions curriculars significatives als ACNEES perquè puguin assolir les capacitats pròpies de l'educació primària d'acord amb les seves possibilitats.
- El RD 1007/1991 de els ensenyaments mínims per a l'etapa secundària obligatòria.
- El RD 1345/1991 que estableix el currículum de l'ESO, i que determineu el caràcter no discriminatori d'aquesta etapa, així com la diversificació curricular, el reforç educatiu.
- El RD 696/1995 de 28 d'abril, d'ordenació de l'educació dels alumnes amb NEE, té com a principal objecte donar resposta educativa de qualitat als ACNEES al llarg de tots els trams i modalitats de l'educació. De manera que, en els seus articles 4 i 5 estan les mesures per donar estar respostes:
 - » Creació del cos de mestres especialistes en Pedagogia Terapèutica i en Audició i Llenguatge.
 - » Creació de professors del cos de secundària, especialistes en psicologia i pedagogia.
 - » La inclusió en els documents de centre (PCC, PEC, PGA) de mesures d'atenció als ACNEES.
 - » Dotació d'ajudes tècniques i materials i adequació dels centres per respondre a les necessitats educatives especials.
 - » En el seu article 19 estableix també la creació de d'aules o centres d'educació especial, en casos en què les condicions de l'alumnat ho requereixi, prèvia avaluació psicopedagògica per part dels professionals de psicologia i pedagogia.
- L'Ordre 14 febrer 1996 per la qual es regula el procediment per dur a terme l'avaluació psicopedagògica en un context col·laboratiu, i s'estableix el dictamen i els criteris d'escolarització de l'alumnat amb NEE.

- L'Ordre de 14 de febrer de 1996 sobre l'avaluació dels ACNEES, utilitzant les adaptacions curriculars individuals.
- RD 299/1996 de 28 de febrer d'ordenació de les accions dirigides a la compensació de desigualtats.

Pel que fa a Catalunya va entrar en vigor el Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials, que en el seu article 1 detalla l'objecte del mateix:

"1.1. L'objecte del present Decret és l'ordenació de l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials temporals o permanents, derivades de condicions personals de discapacitats psíquiques, motrius o sensorials, de condicions personals de sobredotació o per causes associades a la seva història educativa i escolar.

1.2. Així mateix té com a objecte l'establiment i l'adaptació dels requisits mínims establerts amb caràcter general als centres d'educació especial i a les unitats d'educació especial integrades en centres docents ordinaris."

2. EL CONCEPTE D'ALUMNES AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

Aquest apartat el dividirem en dos, d'una banda explicarem el concepte d'alumnes amb NEE des de la perspectiva de la LOGSE, i d'altra parlarem del concepte d'alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (ACNEAE), amb la normativa actual.

2.1. EL CONCEPTE DE NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

Aquest terme implica un canvi conceptual important; es tracta de començar a parlar d'un alumnat divers, que exigeix a la vegada respostes diferents per part de l'escola. Des d'aquesta perspectiva, determinats alumnes necessitaran una ajuda diferent a la resta de companys de la seva edat per assolir els objectius previstos per al seu curs educatiu.

Es considera, per tant, que **un alumne té necessitats educatives especials quan presenta dificultats superiors a la resta dels alumnes per accedir als aprenentatges que s'assenyalen en el currículum que li correspon per edat bé per causes internes, per dificultats o mancances en l'entorn sociofamiliar o per una història d'aprenentatge desajustada, i necessita, per compensar aquestes dificultats, adaptacions d'accés i/o adaptacions curriculars significatives en diverses àrees d'aquest currículum.**

Aquest canvi terminològic no vol dir oblidar que algunes dificultats que presenten els alumnes tenen una base biològica. No obstant, també és cert que determinats alumnes poden tenir necessitats educatives especials, no només derivades de dèficits psíquics, físics o sensorials sinó com a resultat d'una mala història d'aprenentatge o com a conseqüència de viure en un context sociofamiliar de privació.

2.1.1. DIMENSIONS DEL CONCEPTE DE NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS.

• Dificultats d'aprenentatge

El primer criteri que s'utilitza en el concepte de necessitats educatives especials és que alguns alumnes poden presentar dificultats superiors a la resta dels alumnes per accedir als aprenentatges comuns propis de la seva edat.

Brennan (1988) fa una distinció entre les diferències individuals per aprendre, que són inherents a qual-sevol alumne i que poden ser resoltes pels mitjans ordinaris de què disposa el professor, i les dificultats d'aprenentatge que presenta l'alumnat amb necessitats educatives especials, que no poden ser resoltes sense ajudes o recursos extra, ja siguin educatius, psicològics o mèdics.

Per tant, el criteri fonamental que s'ha d'utilitzar per determinar si un alumne o una alumna presenta més dificultats d'aprenentatge que els seus companys d'edat s'ha de basar, sobretot, en què el professorat hagi posat en marxa i esgotat els recursos ordinaris dels que disposa (canvis metodològics, materials, més temps...) i considera que, tot i això, l'alumne necessita una ajuda extra per a resoldre les dificultats. Prendre com a referència els aprenentatges bàsics de la seva edat permetrà no només conèixer la distància que separa aquests alumnes dels seus companys sinó, sobretot, tenir presents els aprenentatges bàsics que cal perseguir, amb la realització de les modificacions oportunes. D'aquesta manera, és més fàcil assegurar que no es renunciï, a priori, a determinants aspectes que aquests alumnes, tot i les dificultats, podrien aconseguir.

- **Caràcter interactiu relatiu a les necessitats educatives especials.**

El concepte de necessitats educatives especials aporta que les causes de les dificultats no es troben només en l'alumne, a causa que aquest tingui una deficiència concreta, sinó també en mancances de l'entorn educatiu: en un plantejament educatiu desajustat. Des d'aquest punt de vista, la "dimensió real" de les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat té un caràcter fonamentalment interactiu, és a dir, depenen tant de les característiques personals de l'alumne com de les de l'entorn educatiu en què es mou i de la resposta educativa que se li ofereix.

Des d'una concepció interactiva de les dificultats d'aprenentatge, l'escola té un major compromís per buscar la resposta que pugui eliminar, pal·liar o compensar, en la mesura del possible, aquestes dificultats. Per això, l'avaluació i la intervenció tindran un caràcter més global i no se centraran només en l'alumne sinó també en el context en què es desenvolupa el seu procés de l'aprenentatge.

Per tant, les necessitats especials d'un alumne o una alumna no poden establir-se ni amb caràcter definitiu ni d'una manera determinada, ja que aquestes varien d'acord amb les condicions i oportunitats que els ofereixi el context d'ensenyament/aprenentatge en el qual es troben en un moment determinat al llarg de l'escolarització. En aquest sentit, és especialment rellevant el seguiment que es faci del procés d'ensenyament/aprenentatge mitjançant l'avaluació contínua.

- **Adaptacions d'accés al currículum i adaptacions curriculars.**

La resposta a les necessitats educatives especials no cal buscar-la fora del currículum ordinari, sinó que caldrà determinar quin ajustos o adaptacions són necessàries en aquest per compensar les dificultats d'aprenentatge dels alumnes.

La resposta a les necessitats educatives especials d'un alumne ha d'incloure els ajustos educatius necessaris en el marc escolar menys restrictiu possible.

Les modificacions necessàries per a compensar les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats educatives especials poden anar en una doble direcció:

- » Adaptacions d'accés al currículum: modificacions o provisió de recursos espacials, materials o de comunicació que facilitaran que l'alumnat amb necessitats educatives especials pugui desenvolupar el currículum ordinari o, si cal, el currículum adaptat.
- » Adaptacions curriculars: modificacions que es fan a partir de la programació, en objectius, continguts, metodologia, activitats, criteris i procediment d'avaluació, per atendre les diferències individuals.

Les adaptacions d'accés fan referència a:

- » Espais. Condicions d'accés, sonorització i lluminositat.
- » Materials. Adaptacions de materials d'ús comú i/o provisió d'instruments específics.
- » Comunicació. Aprenentatge d'un sistema de comunicació complementari, augmentatiu o alternatiu al llenguatge oral.

Les adaptacions curriculars poden ser:

- » Adaptacions curriculars no significatives: modificacions que es fan en els diferents elements de la programació dissenyada per a tots els alumnes d'una aula o cicle, però no afecten significativament als ensenyaments bàsiques del currículum oficial.
- » Adaptacions Curriculars Significatives: modificacions que es fan des de la programació i que impliquen l'eliminació d'alguns dels ensenyaments bàsics del currículum oficial: objectius, continguts i criteris d'avaluació.

Passem a desenvolupar a continuació l'educació especial tal com la planteja l'actual legislació.

2.2. CONCEPTE DE ACNEAE EN L'ACTUAL LLEI D'EDUCACIÓ.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, (LOE) modificada per la Llei 8/2013, de la millora de la qualitat educativa (LOMQE), en la seva modificació número un de la LOE, afegeix la redacció: L'equitat en l'educació, que garanteixi la igualtat d'oportunitats per al ple desenvolupament de la personalitat a través de l'educació, la inclusió educativa, la igualtat de drets i oportunitats que ajudin a superar qualsevol discriminació i l'accessibilitat universal a l'educació, i que actuï com a element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials, amb especial atenció a les que es deriven de qualsevol tipus de discapacitat.

Seguint amb les seves modificacions s'afegeix un **nou article 2 (bis)** en l'apartat quatre que exposa que "el funcionament del sistema educatiu espanyol es regeix pels principis de qualitat, cooperació, equitat, llibertat d'ensenyament, mèrit, igualtat d'oportunitats, no discriminació, eficiència en l'assignació de recursos públics, transparència i rendició de comptes".

La LOE i també la LOMQE en el seu article 68 canvia la denominació d'alumnes amb necessitats educatives específiques (de la derogada LOCE) per alumnes amb necessitat específica de suport educatiu.

La LOMQE, estableix en el seu Títol II EQUITAT DE L'EDUCACIÓ, capítol I i article 71 tot el referent a l'educació dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (des d'ara ACNEAE):

AL TÍTOL II EQUITAT DE L'EDUCACIÓ,

Capítol I,

Article 71. Principis. en aquest cas els dos apartats primers estan modificats per LOMQE, la resta dels apartats i articles d'aquest capítol referent a l'educació especial no han estat modificats per LOMQE, de manera que es transcriuen tal qual són a la LOE, i ens referim a ells com LOE-LOMQE.

1. Text LOMQE: Les administracions educatives han de disposar els mitjans necessaris perquè tot l'alumnat assoleixi el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com els objectius establerts amb caràcter general en la present Llei. Les administracions educatives poden establir plans de centres prioritaris per donar suport especialment als centres que escolaritzen alumnat en situació de desavantatge social.
2. Text LOMQE: Correspon a les Administracions educatives assegurar els recursos necessaris perquè els alumnes i les alumnes que requereixin una atenció educativa diferent de l'ordinària, **per presentar necessitats educatives especials, per dificultats específiques d'aprenentatge, TDAH, per les seves altes capacitats intel·lectuals, per haver-se incorporat tard al sistema educatiu, o per condicions personals o d'història escolar, puguin assolir el màxim desenvolupament possible de les seves capacitats personals** i, en tot cas, els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat.»
3. LOE-LOMQE Les administracions educatives han d'establir els procediments i recursos necessaris per identificar aviat les necessitats educatives específiques dels alumnes i les alumnes a què fa referència

l'apartat anterior. L'atenció integral a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu s'iniciarà des del mateix moment en què aquesta necessitat sigui identificada i es registrarà pels principis de normalització i inclusió. 4. Correspon a les administracions educatives

4. LOE-LOMQE Correspon a les administracions educatives garantir l'escolarització, regular i assegurar la participació dels pares o tutors en les decisions que afectin l'escolarització i als processos educatius d'aquest alumnat. Igualment els correspon adoptar les mesures oportunes perquè els pares d'aquests alumnes rebin l'assessorament individualitzat, així com la informació necessària que els ajudi en l'educació dels seus fills.

ARTICLE 72. RECURSOS. (LOE-LOMQE)

1. Per assolir les finalitats assenyalades en l'article anterior, les administracions educatives han de disposar del professorat de les especialitats corresponents i de professionals qualificats, així com dels mitjans i materials precisos per a l'adequada atenció a aquest alumnat.
2. Correspon a les administracions educatives dotar els centres dels recursos necessaris per a atendre adequadament aquest alumnat. Els criteris per a determinar aquestes dotacions seran els mateixos per als centres públics i privats concertats.
3. Els centres comptaran amb la deguda organització escolar i realitzaran les adaptacions i diversificacions curriculars necessàries per facilitar a tot l'alumnat la consecució dels fins establerts.
4. Les administracions educatives han de promoure la formació del professorat i d'altres professionals relacionada amb el tractament de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.
5. Les administracions educatives poden col·laborar amb altres administracions o entitats públiques o privades sense ànim de lucre, institucions o associacions, per facilitar l'escolarització i una millor incorporació d'aquest alumnat al centre educatiu.

SECCIÓ 1. ALUMNADO AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

Aquesta secció primera de la LOE no està modificada per LOMQE, per tant és de les dues lleis.

Article 73. Àmbit

S'entén per alumnat que **presenta necessitats educatives especials**, aquell que requereixi, per un període de la seva escolarització o al llarg de tota ella, determinats suports i atencions educatives específiques derivades de discapacitat o trastorns greus de conducta.

Article 74. Escolarització. (LOE_LOMQE)

1. L'escolarització de l'alumnat que presenta necessitats educatives especials es registrarà pels principis de normalització i inclusió i assegurarà la seva no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu, i pot introduir-se mesures de flexibilització de les diferents etapes educatives, quan es consideri necessari. L'escolarització d'aquest alumnat en unitats o centres d'educació especial, que es pot estendre fins als vint-anys, només es durà a terme quan les seves necessitats no puguin ser ateses en el marc de les mesures d'atenció a la diversitat dels centres ordinaris.
2. La identificació i valoració de les necessitats educatives d'aquest alumnat es realitzarà, el més aviat possible, per personal amb la deguda qualificació i en els termes que determinin les administracions educatives.
3. En finalitzar cada curs s'avaluaran els resultats aconseguits per cada un dels alumnes en funció dels objectius proposats a partir de la valoració inicial. La dita avaluació permetrà proporcionar-los l'orientació adequada i modificar el pla d'actuació així com la modalitat d'escolarització, de manera que pugui afavorir, sempre que sigui possible, l'accés de l'alumnat a un règim de major integració.

4. Correspon a les administracions educatives promoure l'escolarització en l'educació infantil de l'alumnat que presenti necessitats educatives especials i desenvolupar programes per a la seva adequada escolarització en els centres d'educació primària i secundària obligatòria.
5. Correspon així mateix a les administracions educatives afavorir que l'alumnat amb necessitats educatives especials pugui continuar la seva escolarització de manera adequada en els ensenyaments postobligatoris, així com adaptar les condicions de realització de les proves establertes en aquesta Llei per a les persones amb discapacitat que així ho requereixin.

SECCIÓ 2. ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS

L'article 76 sí que ha estat modificat per LOMQE, i exposa que:

«Àmbit. Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries per identificar l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals i valorar de forma primerenca les seves necessitats. Així mateix, els correspon adoptar plans d'actuació, així com programes d'enriquiment curricular adequats a aquestes necessitats, que permetin a l'alumnat desenvolupar al màxim les seves capacitats.»

SECCIÓ 3. ALUMNAT AMB INTEGRACIÓ TARDANA AL SISTEMA EDUCATIU ESPANYOL (LOE-LOMQE)

Article 78. Escolarització.

1. Correspon a les administracions públiques afavorir la incorporació al sistema educatiu dels alumnes que, per procedir d'altres països o per qualsevol altre motiu, s'incorporin de forma tardana al sistema educatiu espanyol. Aquesta incorporació es garantirà, en tot cas, en l'edat d'escolarització obligatòria.
2. Les administracions educatives han de garantir que l'escolarització de l'alumnat que accedeixi de forma tardana al sistema educatiu espanyol es realitzi atenent les seves circumstàncies, coneixements, edat i historial acadèmic, de manera que es pugui incorporar al curs més adequat a les seves característiques i coneixements previs, amb els suports oportuns, i d'aquesta manera continuar amb aprofitament la seva educació.

Article 79. Programes específics.

1. Correspon a les administracions educatives desenvolupar programes específics per als alumnes que presentin greus carències lingüístiques o en les seves competències o coneixements bàsics, a fi de facilitar la seva integració en el curs corresponent.
2. El desenvolupament d'aquests programes serà en tot cas simultani a l'escolarització dels alumnes en els grups ordinaris, conforme al nivell i evolució del seu aprenentatge.
3. Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries perquè els pares o tutors de l'alumnat que s'incorpora tardanament al sistema educatiu rebin l'assessorament necessari sobre els drets, deures i oportunitats que comporta la incorporació al sistema educatiu espanyol.

S'afegeix una secció quarta dins del capítol I del títol II i un article 79 bis amb la redacció:

SECCIÓ 4. ALUMNAT AMB DIFICULTATS ESPECÍFIQUES D'APRENTATGE

Article 79 bis. Mesures d'escolarització i atenció.

1. Correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries per identificar l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge i valorar de forma primerenca les seves necessitats.
2. L'escolarització de l'alumnat que presenta dificultats d'aprenentatge es regirà pels principis de normalització i inclusió i assegurarà la seva no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i permanència en el sistema educatiu.

3. La identificació, valoració i intervenció de les necessitats educatives d'aquest alumnat es realitzarà de la forma més primerenca possible, en els termes que determinin les administracions educatives. »Seixanta. Finalment fer una breu referència, a la compensació de les desigualtats en educació, i les dues lleis en el seu article 80, exposen en el Capítol II, dins el mateix títol I d'equitat de l'educació:

1. Per tal de fer efectiu el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, les administracions públiques han de desenvolupar accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es trobin en situacions desfavorables i proveiran els recursos econòmics i els suports necessaris per a això.
2. Les polítiques d'educació compensatòria reforçaran l'acció del sistema educatiu de manera que s'evitin desigualtats derivades de factors socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole.

En el cas de la comunitat autònoma de Catalunya amb la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació s'assegura la igualtat d'oportunitats educatives, fet que inclou les necessitats educatives de cada infant. Però és en el desplegament del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, que es concreta amb detall l'atenció als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE), així com la descripció de l'alumnat susceptible del citat suport.

D'aquesta manera ho recull l'article 3 Àmbit subjectiu, en el seu punt 4:

"A fi d'orientar la previsió del tipus i de la intensitat de suports que es puguin requerir, es consideren alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu:

- a. *Els alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries.*
- b. *Els alumnes d'origen estranger amb necessitats educatives derivades de la incorporació tardana al sistema educatiu, de la falta de domini de la llengua vehicular dels aprenentatges i de l'escolaritat prèvia deficitària.*
- c. *Els alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides.*
- d. *Els alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, entesos, aquests últims, com a trastorns que afecten l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge.*
- e. *Els alumnes amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.*
- f. *Els alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur."*

4.CONCLUSIÓ

Com hem comprovat en el desenvolupament d'aquest tema, la legislació ha evolucionat pel que fa a la resposta a l'alumnat amb discapacitat i/o amb dificultats d'aprenentatge. La incorporació del terme necessitats educatives especials ha arribat fins i tot a impregnar el marc legislatiu, de manera que actualment disposem d'un sistema educatiu únic, vàlid per a tot l'alumnat, i al qual té dret, com qualsevol altre, l'alumnat amb NEE, com a concreció pedagògica dels principis d'inclusió i de normalització de serveis. El sistema educatiu ha de propiciar el màxim desenvolupament personal de l'alumnat amb NEE, de manera integral i en un entorn el més normalitzat possible. Per aconseguir-ho, és imprescindible que els centres disposin dels recursos humans i materials necessaris.

5. BIBLIOGRAFIA, WEBGRAFIA I LEGISLACIÓ

BIBLIOGRAFIA

- CASANOVA, M. A.** (2009): *Inclusión educativa en un horizonte de posibilidades*. Ed. La Muralla. Madrid.
- GINÉ, C.** (2000): *Discapacitat i educació a Catalunya: crònica d'una transformació*. Revista Suports vol.4. núm. 2. pp. 134-143.
- MIÑAN ESPIGARES, A.** (2003): *NEE y adaptación del currículum: una cuestión de educación*. Ed: Nativola. Granada
- SALVADOR MATA, F.** (coord.) (2001): *Enciclopedia psicopedagógica de NEE*. Ed: Aljibe.
- SÁNCHEZ PALOMINO, A. i TORRES GONZALEZ, J. A.** (2002): *Educación Especial. Centros educativos y profesores ante la diversidad*. Ed: Pirámide. Madrid
- SANZ, R.** (2001): *Orientación psicopedagógica y calidad educativa*. Ed: Pirámide. Madrid.

WEBGRAFIA

- www.cuadernalia.net
- www.blogcanaleducacion.es
- www.mecd.gob.es/revista-cee
- www.educación-especial.com
- <http://sid.usal.es>
- <https://ddd.uab.cat>
- <http://portaljuridic.gencat.cat/ca/>
- <http://dogc.gencat.cat/ca/>
- <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/>

LEGISLACIÓ

- Decret 117/84, de 17 d'abril, d'ordenació de l'Educació Especial per a la seva integració en el sistema educatiu ordinari.
- Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
- Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig d'Educació (LOE)
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
- Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE).
- Llei orgànica 1/1.990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) derogada
- Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.
- LEC 12/2009 Llei d'educació de Catalunya
- Decret 181/2008, de 9 setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil.
- Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.
- Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu